A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (tizedik tanács)

2025. szeptember 11.*

„Előzetes döntéshozatal – Közös kül- és biztonságpolitika – 269/2014/EU rendelet – Az ukrajnai helyzetre tekintettel hozott korlátozó intézkedések – 2. cikk – A pénzeszközök és gazdasági erőforrások befagyasztása – Eltérések – A 4. cikk (1) bekezdésének a), b) és d) pontja – Egyes pénzeszközök felszabadítása meghatározott költségekre – Eljárási illeték és átalányjellegű hozzájárulás megfizetése az e rendeletet végrehajtó határozat megsemmisítése iránti kereset benyújtása céljából – Bennfoglaltság”

A C-384/24. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Raad van State (államtanács, Belgium) a Bírósághoz 2024. május 29-én érkezett, 2024. május 21-i határozatával terjesztett elő

a **Russisch-Kirgizisch Ontwikkelingsfonds**

és

a **Belgische Staat**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (tizedik tanács),

tagjai: D. Gratsias tanácselnök (előadó), E. Regan és B. Smulders bírák,

főtanácsnok: R. Norkus,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a belga kormány képviseletében C. Pochet, L. Van den Broeck és M. Van Regemorter, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Bizottság képviseletében M. Carpus-Carcea, L. Haasbeek és L. Puccio, meghatalmazotti minőségben,

* Az eljárás nyelve: holland.

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a 2022. október 20-i (EU) 2022/1985 tanácsi végrehajtási rendelettel (HL 2022. L 272I., 1. o.) módosított, az Ukrajna területi integritását, szuverenitását és függetlenségét aláásó vagy fenyegető intézkedések miatti korlátozó intézkedésekről szóló, 2014. március 17-i 269/2014/EU tanácsi rendelet (HL 2014. L 78., 6. o.; helyesbítések: HL 2014. L 121., 60. o.; HL 2014. L 294., 50. o.; a továbbiakban: 269/2014 rendelet) 2. cikkének, 4. cikke (1) bekezdése b) és d) pontjának, valamint 9. cikkének, az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének, az EUMSZ 57. cikk első bekezdésének, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 47. cikkének értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet a Russisch-Kirgizisch Ontwikkelingsfonds (orosz–kirgiz fejlesztési alap, a továbbiakban: RKDF) és a pénzügyminiszter által képviselt Belgische Staat (belga állam) között annak tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő, hogy a pénzügyminisztérium kincstári főigazgatója elutasította az RKDF arra irányuló kérelmét, hogy a 269/2014 rendelet 6. és 6b. cikke alapján engedélyezze pénzeszközöknek az egyik számlájára történő átutalását.

Jogi háttér

Az uniós jog

3 A 269/2014 rendelet (6) preambulumbekezdése kimondja:

„Ez a rendelet tiszteletben tartja az alapvető jogokat és betartja különösen a [Chartában] elismert elveket, különösen a hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz való jogot, valamint a személyes adatok védelméhez való jogot. E rendeletet az említett jogokkal és elvekkel összhangban kell alkalmazni.”

4 E rendelet 1. cikke a következőket írja elő:

„E rendelet alkalmazásában:

[…]

f) »pénzeszközök befagyasztása«: a pénzeszközök bármilyen mozgásának, átutalásának, módosításának, felhasználásának, az azokhoz való hozzáférésnek, illetve bármiféle olyan kezelésének a megakadályozása, amely bármilyen változást eredményezne a pénzeszközök mennyisége, összege, elhelyezkedése, tulajdonlása, birtoklása, jellege, rendeltetése tekintetében, vagy más olyan változást okozna, amely lehetővé tenné a pénzeszközök felhasználását, ideértve a portfóliókezelést is;

[…]”

5 Az említett rendelet 2. cikke ekként rendelkezik:

„(1) Az I. mellékletben felsorolt természetes vagy jogi személyekhez, szervezetekhez vagy szervekhez vagy a velük összefüggésbe hozható természetes vagy jogi személyekhez, szervezetekhez vagy szervekhez tartozó, az ezek birtokában lévő vagy ellenőrzése alatt álló minden pénzeszközt és gazdasági erőforrást be kell fagyasztani.

(2) Nem bocsátható rendelkezésre – sem közvetlenül, sem közvetve – semmilyen pénzeszköz vagy gazdasági erőforrás az I. mellékletben felsorolt természetes vagy jogi személyek, szervezetek vagy szervek, illetve a velük összefüggésbe hozható természetes vagy jogi személyek, szervezetek vagy szervek részére, illetve javára.”

6 Ugyanezen rendelet 4. cikke (1) bekezdésének szövege a következő:

„(1) A 2. cikktől eltérve a tagállamok illetékes hatóságai az általuk megfelelőnek ítélt feltételekkel engedélyezhetik egyes befagyasztott pénzeszközök vagy gazdasági erőforrások felszabadítását vagy rendelkezésre bocsátását, annak megállapítását követően, hogy a pénzeszközök vagy gazdasági erőforrások:

a) az I. mellékletben felsorolt természetes vagy jogi személyek, szervezetek vagy szervek, valamint az ilyen természetes személyek eltartott családtagjai alapvető kiadásainak fedezéséhez szükségesek, beleértve az élelmiszerek, bérlet vagy jelzálog, gyógyszerek és orvosi kezelés, adók, biztosítási díjak és közüzemi díjak költségeit;

b) kizárólag az észszerű szakértői díjak és a jogi szolgáltatások biztosításával kapcsolatos térítések kifizetésére szolgálnak;

c) kizárólag a befagyasztott pénzeszközök vagy gazdasági erőforrások szokásos eszköztartási és megtartási díjainak, valamint szolgáltatási díjainak kiegyenlítésére szolgálnak; vagy

d) rendkívüli kiadások fedezéséhez szükségesek, feltéve, hogy az illetékes hatóság az engedély megadását megelőzően legalább két héttel közölte a többi tagállam illetékes hatóságával és a Bizottsággal a különleges engedély megadása alapjául szolgáló indokokat; vagy

e) a nemzetközi jog szerint mentességet élvező diplomáciai vagy konzuli képviselethez vagy nemzetközi szervezetekhez tartozó vagy azok birtokában lévő számlára befizetendő vagy számláról kifizetendő pénzeszközök, amennyiben az említett be- vagy kifizetésekre a diplomáciai, konzuli képviselet vagy a nemzetközi szervezet általi hivatalos felhasználás céljából kerül sor.”

7 A 269/2014 rendelet 6. és 6b. cikke a rendelet 2. cikkétől eltérve előírja egyes befagyasztott pénzeszközök vagy gazdasági erőforrások felszabadítását vagy rendelkezésre bocsátását az ott felsorolt konkrét esetekben.

8 E rendelet 9. cikkének (1) bekezdése értelmében:

„Tilos tudatosan és szándékosan részt venni olyan tevékenységben, amelynek közvetlen vagy közvetett célja vagy hatása a 2. cikkben említett intézkedések megkerülése.”

A belga jog

A kirendelt ügyvéd általi jogi segítségnyújtásra szolgáló költségvetési alapot létrehozó törvény

9 A 2017. március 19-i wet tot oprichting van een Begrotingsfonds voor de Juridische tweedelijnsbijstand (a kirendelt ügyvéd általi jogi segítségnyújtásra szolgáló költségvetési alap létrehozásáról szóló törvény; *Belgisch Staatsblad*, 2017. március 31., 46565. o.) 4. cikkének 4. §-a következőképpen rendelkezik:

„Az államtanács előtt a rendkívüli, nem vagyoni vagy vagyoni kár megtérítése iránti kérelmet, megsemmisítés iránti kérelmet, fellebbezést, kárjóvátételi kérelmet, ideiglenes intézkedés iránti kérelmet, ellenkérelmet, harmadik fél jogorvoslati kérelmet vagy felülvizsgálati kérelmet előterjesztő valamennyi keresetlevél után hozzájárulás fizetendő az alapba.

[…]

Az államtanács és a külföldiekkel kapcsolatos jogi ügyekben eljáró bíróság előtt a kirendelt ügyvéd általi jogi segítségnyújtásban vagy költségmentességben részesülő fél nem köteles hozzájárulást fizetni az alapba.

[…]”

Az államtanács eljárási szabályzata

10 Az 1948. augusztus 23-i besluit van de Regent tot regeling van de rechtspleging voor de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (az államtanács közigazgatási peres ügyekben eljáró osztálya előtti eljárás meghatározásáról szóló kormányzói rendelet; *Belgisch Staatsblad*, 1948. augusztus 23., 6821. o.; a továbbiakban: az államtanács eljárási szabályzata) 66. cikkének első bekezdése előírja:

„A költségek a következőket foglalják magukban:

1° a 70. cikkben említett illetékek;

[…]

6° a kirendelt ügyvéd általi jogi segítségnyújtásra szolgáló költségvetési alap létrehozásáról szóló, 2017. március 19-i törvény 4. cikkének 4. §-ában említett hozzájárulás.”

11 Az államtanács eljárási szabályzata 70. cikkének 1. §-a a következőképpen rendelkezik:

„200 euró összegű illeték fizetendő:

[…]

2° A […] jogi aktusok és rendeletek megsemmisítése iránti kérelmet előterjesztő keresetlevelek [esetén];

[…]”

12 E rendelet 71. cikke a következőképpen fogalmaz:

„A 70. cikkben említett illetékek és a 66. cikk 6° pontjában említett hozzájárulás a pénzügyminisztérium illetékes szolgálatának pénzügyi számlájára történő átutalással vagy befizetéssel teljesítendő.

Amint valamely illeték és a 66. cikk 6° pontjában említett hozzájárulás esedékessé válik, a vezető hivatalvezető az adósnak olyan strukturált közlést tartalmazó átutalási nyomtatványt küld, amely lehetővé teszi a teljesítendő kifizetésnek az érintett peres eljáráshoz való kapcsolását.

[…]

Amennyiben az első bekezdésben említett számlán az összeget az átutalási nyomtatvány kézhezvételétől számított 30 napon belül nem írják jóvá, a vezető hivatalvezető az ügyészség kijelölt tagjának kérelmére tájékoztatja az érintett felet arról, hogy a tanács a benyújtott keresetet vagy jogorvoslati kérelmet adott esetben nem benyújtottnak tekinti, vagy törli a bírósági nyilvántartásból, kivéve, ha az érintett fél tizenöt napon belül meghallgatást kér.

[…]

Amennyiben az érintett fél meghallgatást kér, az elnök vagy az államtanács általa kijelölt tagja haladéktalanul idézi a feleket. E tekintetben a meghallgatás iránti kérelmet közölni kell az ellenérdekű féllel és adott esetben a beavatkozó féllel.

A tanács a felek és az ügyészség kijelölt tagjának meghallgatását követően haladéktalanul határozatot hoz, hogy a benyújtott keresetet vagy jogorvoslati kérelmet nem benyújtottnak kell-e tekinteni, vagy törölni kell-e a bírósági nyilvántartásból, kivéve *vis maior* vagy elkerülhetetlen tévedés bizonyítása esetén.”

13 A Grondwettelijk Hof (alkotmánybíróság, Belgium) ítélkezési gyakorlata szerint az államtanács eljárási szabályzatának 70. cikkében előírt illeték (a továbbiakban: eljárási illeték) és az e szabályzat 66. cikkének 6° bekezdésében említett, a kirendelt ügyvéd általi jogi segítségnyújtásra szolgáló költségvetési alapba fizetendő átalány-hozzájárulás (a továbbiakban: átalány-hozzájárulás) az alkotmány értelmében adónak minősül.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

14 Az RKDF olyan szervezet, amelynek a Euroclear Bank NV-nél elhelyezett pénzeszközeit a 269/2014 rendelet 2. cikke alapján befagyasztották. Amint ugyanis az az alapeljárás tárgyát képező, a pénzügyminisztérium kincstári főigazgatójának 2023. január 26-i határozatából kitűnik, az RKDF Tanácsának – e szervezet legfelsőbb döntéshozó szervének – öt tagjából kettő az orosz kormány tagja, egy harmadik pedig a VEB.RF, az e rendelet I. mellékletében szereplő jegyzékbe szervezetként felvett pénzügyi fejlesztési intézmény tagja.

15 Az RKDF három egymást követő kérelmet nyújtott be a kincstári főigazgatósághoz annak engedélyezése érdekében, hogy a Euroclear Bank teljesíthesse egy 162 945 017,64 amerikai dollár (USD) összegű pénzeszköznek az egyik számlájára történő átutalását. Konkrétabban, az említett rendelet 6. és 6b. cikke alapján 2023. január 4-én előterjesztett harmadik kérelemben a felperes azon kívánságát fejezte ki, hogy e bank számára engedélyezzék egyrészt e pénzátutalás végrehajtását, másrészt pedig az értékesítésük keretében felsorolt készpénz és értékpapírok felszabadítását ezen összeg erejéig, a bevételnek az egyik számlájára történő kifizetése révén.

16 E kérelmeket a pénzügyminisztérium kincstári főigazgatója a 2023. január 26-i határozatával elutasította. E tekintetben megállapította, hogy a rendelkezésére álló legfrissebb információk szerint a jelen ítélet 14. pontjában említett három természetes személy az RKDF legfőbb döntéshozó szervének tagja, és jogosult arra, hogy meghatározó befolyást gyakoroljon az RKDF-re. Ebből azt a következtetést vonta le, hogy a Euroclear Banknál lévő pénzeszközeinek befagyasztva kell maradniuk mindaddig, amíg az RKDF nem bizonyítja, hogy ténylegesen nem áll a pénzeszközök befagyasztásával érintett személy vagy szervezet ellenőrzése alatt.

17 2023. április 6-án az RKDF keresetet indított e határozattal szemben a kérdést előterjesztő bíróság, a Raad van State (államtanács, Belgium) előtt. Az e kereset benyújtása címén járó, összesen 224 euró összegű eljárási illeték és átalány-hozzájárulás megfizetésének határideje 2023. augusztus 14-én járt le. Az RKDF azonban csak 2023. szeptember 1-jén töltötte fel az ezen összeg kiegyenlítésére megjelölt számlát.

18 2023. szeptember 14-én a kérdést előterjesztő bíróság közölte az RKDF-fel az államtanács eljárási szabályzata 71. cikkének negyedik bekezdésében említett tájékoztatást. Ez utóbbi e rendelkezésnek megfelelően meghallgatást kért. A feleket meghallgatásra idézték, amelyre 2024. február 28-án került sor.

19 Kérelmében az RKDF először is arra hivatkozott, hogy nem tudta időben megfizetni az eljárási illetéket és az átalány-hozzájárulást, mivel a Euroclear Banknál lévő pénzeszközeit a 269/2014 rendelet 2. cikke alapján hozott, a jelen ítélet 16. pontjában említett határozat következtében befagyasztották. Másodszor, az RKDF úgy véli, hogy az államtanács eljárási szabályzata 71. cikkének negyedik–hetedik bekezdésében előírt, a kellő időben történő fizetés elmulasztásához kapcsolódó szankció alkalmazása – vagyis az, hogy a keresetét be nem nyújtottnak tekintik vagy törlik a bírósági nyilvántartásból – nyilvánvalóan észszerűtlen, és aránytalanul korlátozza az igazságszolgáltatáshoz való jogát. E tekintetben hangsúlyozza, hogy éppen azért fordult a kérdést előterjesztő bírósághoz, mert úgy véli, hogy e határozat tévesen nem szüntette meg pénzeszközeinek befagyasztását. Harmadszor arra a következtetésre jut, hogy ez a helyzet *vis maiornak* minősül, és ezért e szankció nem alkalmazható.

20 Az ügy előkészítése során a kérdést előterjesztő bíróság felhívta a feleket, hogy a tárgyaláson foglaljanak állást a következő kérdésekkel kapcsolatban:

„1° (1. kérdés) annak lehetősége (illetve ennek hiánya), hogy a felperes a [269/2014 rendelet] értelmében engedélyt kérjen (és kapjon) egyes befagyasztott pénzeszközeinek vagy gazdasági erőforrásainak felszabadítására, illetve egyes pénzeszközeinek vagy gazdasági erőforrásainak rendelkezésre bocsátására, amennyiben a szóban forgó pénzeszközök vagy gazdasági erőforrások kizárólag illeték – a jelen ügyben az eljárási illeték – rendezésére szolgálnak (lásd különösen a fent említett rendelet 4. cikke (1) bekezdésének b) pontját, valamint a felek által esetlegesen megjelölt [e rendelet vagy valamely más rendelet] bármely más rendelkezését), és

– A. alkérdés: e lehetőség fennállása esetén, a felperes (kellő időben) kért-e ilyen engedélyt az »illetékes hatóságtól« – figyelemmel arra, hogy a jelen ügyben e kérdés megválaszolása érdekében »A korlátozó intézkedések hatékony végrehajtására vonatkozó legjobb [európai uniós] gyakorlatok« című 80. iránymutatásra (az [Európai Unió] Tanácsa Főtitkárságának 2022. június 27-i 10572/22. sz. iránymutatása) kell hivatkozni –, és ha igen, miként járt el az »illetékes hatóság«. A választ dokumentálni kell.

2° (2. kérdés) a felperes azon lehetősége (illetve ennek hiánya), hogy az [államtanács] általános eljárási szabályzatának 78. és azt követő cikkeiben előírt költségmentességben részesüljön az eljárási illeték vonatkozásában.”

21 E kérdésekre válaszolva az RKDF kifejtette, hogy a 269/2014 rendelet 4. cikke (1) bekezdésének b) pontja a jelen ügyben nem alkalmazható. Ezen állítás alátámasztására egyrészt arra hivatkozik, hogy az eljárási illeték és az átalány-hozzájárulás a hatóságok által beszedett adónak minősülnek. Másrészt azt állítja, hogy a „szolgáltatás” fogalmának az EUMSZ 57. cikkben szereplő meghatározására tekintettel a kérdést előterjesztő bíróság nem szolgáltató. Közelebbről, e bíróság nem végez az e rendelkezésben említettekhez hasonló gazdasági tevékenységet. Az eljárási illeték és az átalány-hozzájárulás tehát nem minősül a jogi szolgáltatások biztosításával kapcsolatos kiadásnak. Az RKDF ebből azt a következtetést vonja le, hogy e 4. cikk (1) bekezdésének b) pontja nem tette lehetővé számára sem azt, hogy engedélyt kérjen, sem pedig azt, hogy engedélyt szerezzen bizonyos befagyasztott pénzeszközök vagy gazdasági erőforrások felszabadítására. Hozzáteszi, hogy a 269/2014 rendelet szerinti felszabadítás iránti kérelmek elbírálásának határideje végeredményben több hónap, így az ilyen kérelemre vonatkozó határozatot mindenképpen túl későn hozták volna meg. Ennek alapján fenntartja azon érvelését, amely szerint a jelen ügyben fennáll a *vis maior* esete, amely akadályát képezi az államtanács eljárási szabályzata 71. cikkének negyedik–hetedik bekezdésében előírt szankció alkalmazásának.

22 Az alapeljárás alperese ezzel szemben azt állítja, hogy a 269/2014 rendelet 4. cikke (1) bekezdésének b) pontja lehetővé teszi az RKDF számára, hogy a pénzeszközök vagy gazdasági erőforrások felszabadítását vagy rendelkezésre bocsátását kérje és azt elérje, feltéve hogy az kizárólag az eljárási illeték kifizetésére szolgál. Márpedig az RKDF nem terjesztett elő ilyen kérelmet, így a jelen esetben nem áll fenn az államtanács eljárási szabályzata 71. cikkének hetedik bekezdése értelmében vett *vis maior* vagy elkerülhetetlen tévedés.

23 Ezzel szemben e felek egyetértenek abban, hogy az államtanács eljárási szabályzatának 78. és azt követő cikkeiben előírt költségmentességi lehetőség nem áll az RKDF rendelkezésére.

24 A fentiekre tekintettel a kérdést előterjesztő bíróság megállapítja, hogy bizonytalanság áll fenn azon kérdést illetően, hogy a 269/2014 rendelet 4. cikke (1) bekezdésének b) pontját úgy kell-e értelmezni, hogy az kizárja, hogy a 269/2014 rendeletet végrehajtó nemzeti intézkedéssel szemben előtte történő keresetindítás esetén fizetendő eljárási illetéket és átalány-hozzájárulást az e rendelkezés értelmében vett „jogi szolgáltatások biztosításával kapcsolatos térítéseknek” lehessen tekinteni.

25 Konkrétabban a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy lehetséges-e az említett rendelkezésnek az RKDF által képviselttől eltérő értelmezése abban az értelemben, hogy a „jogi szolgáltatások” fogalma nem zárja ki az RKDF-hoz hasonló, szankcionált jogi személynek a 269/2014 rendeletet végrehajtó nemzeti intézkedéssel szemben valamely nemzeti bíróság előtt indított kereset keretében vagy azzal összefüggésben történő segítése vagy képviselete céljából nyújtott jogi szolgáltatásokat, és hogy ezen értelmezés keretében kizárt-e az, hogy az ilyen kereset fenntartásához megfizetendő eljárási illetéket és átalány-hozzájárulást „a jogi szolgáltatások biztosításával kapcsolatos térítéseknek” lehessen tekinteni, amelyek tekintetében a felszabadítás engedélyezhető.

26 Ezenkívül a kérdést előterjesztő bíróság jelzi, hogy adott esetben figyelembe kell venni a Charta 47. cikkében biztosított és a 269/2014 rendelet (6) preambulumbekezdésében felidézett, a bírósághoz fordulás alapvető jogát, akár az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második

albekezdésében a tagállamokra rótt azon kötelezettséggel összefüggésben, hogy megteremtsék azokat a jogorvoslati lehetőségeket, amelyek az uniós jog által szabályozott területeken a hatékony jogvédelem biztosításához szükségesek. Arra is rámutat, hogy az RKDF szerint az EUMSZ 57. cikket is figyelembe kell venni.

27 Végül megjegyzi, hogy az alapeljárás alperese a 269/2014 rendelet 4. cikke (1) bekezdésének d) pontjában előírt, bizonyos befagyasztott pénzeszközök vagy gazdasági erőforrások felszabadításának lehetőségre is hivatkozik, amennyiben azok „rendkívüli kiadások fedezéséhez szükségesek”. Úgy véli, hogy ez utóbbi kifejezés helyes értelmezése is releváns a jelen jogvita szempontjából, mivel felmerül a kérdés, hogy az eljárási illeték és az átalány-hozzájárulás az említett kifejezés fogalmába tartozik-e.

28 E körülmények között a Raad van State (államtanács) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Úgy kell-e értelmezni a [269/2014 rendelet] 4. cikke (1) bekezdésének b) pontját, adott esetben [e] rendelet 2. és 9. cikkével és a »szolgáltatás« [EUMSZ 57. cikk] első bekezdésében meghatározott fogalmával, [a Charta] 47. cikkében biztosított, a bírósághoz forduláshoz való alapvető joggal, valamint a tagállamoknak az [EUSZ 19. cikk] (1) bekezdésének második albekezdéséből eredő azon kötelezettségével összefüggésben, hogy megteremtsék azokat a jogorvoslati lehetőségeket, amelyek az uniós jog által szabályozott területeken a hatékony jogvédelem biztosításához szükségesek, hogy az eljárási illeték és a költségvetési alaphoz való hozzájárulás, amelyek a nemzeti jog szerint a felperest terhelik és e jog szerint adónak minősülnek, továbbá amelyeket a [269/2014] rendelet végrehajtására irányuló nemzeti intézkedés ellen nemzeti bíróság előtt történő keresetindításkor kell megfizetni, nem tartozik a rendelet fent említett rendelkezésében megjelölt »jogi szolgáltatások biztosításával kapcsolatos térítések« körébe, így az illetékes hatóságok nem engedélyezhetik egyes pénzeszközök vagy gazdasági erőforrások felszabadítását az ezen eljárási illetéknek és e hozzájárulásnak a [269/2014] rendelet végrehajtására irányuló nemzeti intézkedés elleni keresettel összefüggésben történő megfizetése céljából?

2) Úgy kell-e értelmezni a [269/2014 rendelet] 4. cikke (1) bekezdésének d) pontját, adott esetben [e] rendelet 2. és 9. cikkével, [a Charta] 47. cikkében biztosított, a bírósághoz forduláshoz való alapvető joggal, valamint a tagállamoknak az [EUSZ 19. cikk] (1) bekezdésének második albekezdéséből eredő azon kötelezettségével összefüggésben, hogy megteremtsék azokat a jogorvoslati lehetőségeket, amelyek az uniós jog által szabályozott területeken a hatékony jogvédelem biztosításához szükségesek, hogy az eljárási illeték és a költségvetési alaphoz való hozzájárulás, amelyek a nemzeti jog szerint a felperest terhelik, és e jog szerint adónak minősülnek, továbbá amelyeket a [269/2014] rendelet végrehajtására irányuló nemzeti intézkedés ellen nemzeti bíróság előtt történő keresetindításkor kell megfizetni, nem tartozik a rendelet fent említett rendelkezésében megjelölt »rendkívüli kiadások fedezéséhez szükségesek« kifejezés hatálya alá, így az illetékes hatóságok nem engedélyezhetik egyes pénzeszközök vagy gazdasági erőforrások felszabadítását az ezen eljárási illetéknek és [ezen átalány-]hozzájárulásnak a [269/2014] rendelet végrehajtására irányuló nemzeti intézkedés elleni keresettel összefüggésben történő megfizetése céljából?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

29 Elöljáróban emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a nemzeti bíróságok és a Bíróság között az EUMSZ 267. cikkel bevezetett együttműködési eljárás keretében a Bíróság feladata, hogy a nemzeti bíróságnak az előtte folyamatban lévő ügy eldöntéséhez hasznos választ adjon. Ennek érdekében adott esetben a Bíróságnak át kell fogalmaznia a feltett kérdéseket. A Bíróság ezenkívül figyelembe vehet olyan uniós jogi szabályokat, amelyekre a nemzeti bíróság kérdéseiben nem hivatkozott (2019. december 5-i Centraal Justitieel Incassobureau [Pénzbüntetések elismerése és végrehajtása] ítélet, C-671/18, EU:C:2019:1054, 26. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

30 A jelen ügyben egyrészt az előterjesztett kérdések lényegében arra vonatkoznak, hogy a tagállamok a 269/2014 rendelet 4. cikke alapján és a 2. cikktől eltérve engedélyezhetik-e az utóbbi cikk alapján befagyasztott pénzeszközök vagy gazdasági erőforrások felszabadítását vagy azok rendelkezésre bocsátását, amennyiben nemzeti joguk a megsemmisítés iránti kereset benyújtása esetén eljárási illeték és átalány-hozzájárulás megfizetését írja elő. Következésképpen nem tűnik úgy, hogy e kérdések szükségessé tennék e rendelet 9. cikkének értelmezését, amely az olyan tevékenységekben való tudatos és szándékos részvétel tilalmára vonatkozik, amelyeknek célja vagy hatása az említett rendelet 2. cikkében említett intézkedések kijátszása.

31 Másrészt e kérdések körében a kérdést előterjesztő bíróság arra hivatkozik, hogy e nemzeti jog értelmében az eljárási illeték és az átalány-hozzájárulás a hatóságok által beszedett adónak minősítendő, amely minősítésre az RKDF az alapeljárásban hivatkozik. Márpedig a 269/2014 rendelet 4. cikke (1) bekezdésének a) pontja előírja a befagyasztott pénzeszközök felszabadítását vagy rendelkezésre bocsátását többek között adók megfizetése céljából. Ebben az összefüggésben, noha kérdéseivel az említett bíróság nem kifejezetten e rendelkezés értelmezését kéri, azt a kérdések megválaszolása szempontjából relevánsnak kell tekinteni.

32 Következésképpen úgy kell tekinteni, hogy az együttesen vizsgálandó kérdéseivel a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 269/2014 rendelet 4. cikke (1) bekezdésének a), b) és d) pontját az e rendelet 2. cikkével, a Charta 47. cikkével és az EUMSZ 57. cikk első bekezdésével összefüggésben úgy kell-e értelmezni, hogy az magában foglalja egyes befagyasztott pénzeszközöknek vagy gazdasági erőforrásoknak az e rendeletet végrehajtó nemzeti intézkedéssel szembeni kereset benyújtásakor a nemzeti jog szerint fizetendő eljárási illeték és átalány-hozzájárulás megfizetése céljából történő felszabadítását vagy rendelkezésre bocsátását.

33 A 269/2014 rendelet 4. cikke (1) bekezdésének b) pontja értelmében a tagállamok illetékes hatóságai az általuk megfelelőnek ítélt feltételekkel engedélyezhetik egyes befagyasztott pénzeszközök vagy gazdasági erőforrások felszabadítását vagy rendelkezésre bocsátását, annak megállapítását követően, hogy az ilyen pénzeszközök vagy gazdasági erőforrások kizárólag az észszerű szakértői díjak és a jogi szolgáltatások biztosításával kapcsolatos térítések kifizetésére szolgálnak.

34 E tekintetben megjegyzendő, amint azt a belga kormány és a Bizottság is tette, hogy e rendelkezés egyes nyelvi változatai, mint például az angol és a holland nyelvi változat, nem „a jogi szolgáltatások biztosításával kapcsolatos térítésekre”, hanem a francia nyelvi változathoz hasonlóan a „jogi szolgáltatások nyújtásával kapcsolatban felmerült költségekre” utalnak.

35 Ebből következik, hogy bár az említett rendelkezés francia nyelvi változatának szövege úgy tűnhet, hogy kizárólag a jogi szolgáltatások nyújtásának megtérítésével kapcsolatban felmerült költségekre vonatkozik, más nyelvi változatokban a kifejezés magában foglalja az ilyen szolgáltatások nyújtásával összefüggésben felmerült költségeket is.

36 Mindazonáltal az ítélkezési gyakorlat szerint az uniós jog rendelkezéseit egységesen kell értelmezni és alkalmazni az Unió valamennyi nyelvén készült változatok figyelembevételével, és e különböző változatok eltérése esetén az érintett rendelkezést azon szabályozás általános rendszerére és céljára tekintettel kell értelmezni, amelynek az a részét képezi (2023. január 17-i Spanyolország kontra Bizottság ítélet, C-632/20 P, EU:C:2023:28, 42. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

37 A jelen ügy vonatkozásában megjegyzendő, hogy a 269/2014 rendelet 4. cikke (1) bekezdésének rendelkezéseit e rendelet (6) preambulumbekezdésének fényében kell értelmezni, amely többek között pontosítja, hogy az említett rendeletet a Chartában elismert alapvető jogokkal és elvekkel, különösen pedig a hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz való joggal összhangban kell alkalmazni.

38 E tekintetben a Bíróság a 2011. január 31-i 84/2011/EU tanácsi végrehajtási rendelettel (HL 2011. L 28., 17. o.; helyesbítés: HL 2011. L 102., 44. o.) és a 2011. június 20-i 588/2011/EU tanácsi rendelettel (HL 2011. L 161., 1. o.) módosított, a Fehéroroszországra vonatkozó korlátozó intézkedésekről szóló, 2006. május 18-i 765/2006/EK tanácsi rendelet (HL 2006. L 134., 1. o.) hasonló összefüggésében már kimondta, hogy amikor az illetékes nemzeti hatóság a 3. cikk (1) bekezdése b) pontjának megfelelően a befagyasztott pénzeszközök felszabadítására irányuló kérelemről határoz, az uniós jogot hajtja végre. Ebből következően tiszteletben kell tartania a Chartát, annak 51. cikke (1) bekezdésének megfelelően (2014. június 12-i Peftiev ítélet, C-314/13, EU:C:2014:1645, 24. pont).

39 Ebből a szempontból hangsúlyozni kell, hogy a 269/2014 rendelet 4. cikke (1) bekezdésének b) pontjában a befagyasztott pénzeszközök vagy gazdasági erőforrások felszabadítására előírt ok célja – e rendelkezés hivatkozott nyelvi változatától függetlenül – az, hogy érdekeik védelmének biztosítása érdekében megkönnyítse azon személyek és szervezetek jogi szolgáltatásokhoz való hozzáférését, akiknek, illetve amelyeknek a vagyonát befagyasztották. Az említett rendelkezést tehát a Charta 47. cikkéből eredő követelményekkel összhangban kell értelmezni abban az értelemben, hogy e pénzeszközök befagyasztása nem járhat azzal a következménnyel, hogy e személyeket megfosztják az igazságszolgáltatáshoz való hatékony hozzáféréstől (lásd ebben az értelemben: 2014. június 12-i Peftiev ítélet, C-314/13, EU:C:2014:1645, 25. és 26. pont).

40 Pontosabban emlékeztetni lehet arra, hogy a Charta 47. cikke második bekezdésének második mondata értelmében mindenkinek biztosítani kell a lehetőséget tanácsadás, védelem és képviselet igénybevételéhez.

41 Így a 269/2014 rendelet 4. cikke (1) bekezdésének b) pontját a Charta e rendelkezésének fényében úgy kell értelmezni, hogy azáltal, hogy egészében „az észszerű szakértői díjak és a jogi szolgáltatások biztosításával kapcsolatos térítések kifizetésére” hivatkozik, magában foglalhatja az annak érdekében felmerült valamennyi költséget, hogy az olyan személy, szervezet vagy szerv, akinek, illetve amelynek a vagyonát befagyasztották, bírósági eljárásban képviseltethesse magát.

42 Mindemellett az eljárási illetéknek és az átalány-hozzájárulásnak a bírósági jogorvoslat benyújtásakor történő megfizetése nem tekinthető annak érdekében felmerült költségnek, hogy valamely személy, szervezet vagy szerv bírósági eljárásban képviseltethesse magát.

43 Kétségtelen ugyanis, hogy az „észszerű szakértői díjak és a jogi szolgáltatások biztosításával kapcsolatos térítések kifizetésére” való hivatkozás arra utal, hogy „a jogi szolgáltatások biztosításával kapcsolatos térítések kifizetése” kifejezés a tiszteletdíjakon kívül magában foglal olyan költségeket is, amelyek a bíróság eljárásban történő képviselet céljából ügyvéd vagy más, képviseletre jogosult jogi szakember szolgáltatásait igénybe vevő személyt, szervezetet vagy szervet terhelhetik.

44 Mindazonáltal a bíróság által a kérdésében említetthez hasonló eljárási illeték vagy átalány-hozzájárulás megfizetése nem felel meg sem a szakértői díj megfizetésének, sem pedig a tiszteletdíjtól eltérő olyan kiadások fedezésére fordított költségeknek, amelyek a bírósági eljárásban történő képviselet céljából ügyvéd vagy más, képviseletre jogosult jogi szakember szolgáltatásait igénybe vevő személyt, szervezetet vagy szervet terhelhetik.

45 Egyrészt ugyanis a Bíróság kimondta, hogy a 2022. október 6-i (EU) 2022/1904 tanácsi rendelettel (HL 2022. L 259 I., 3. o.) módosított, az ukrajnai helyzetet destabilizáló orosz intézkedések miatt hozott korlátozó intézkedésekről szóló, 2014. július 31-i 833/2014/EU tanácsi rendelet (HL 2014. L 229., 1. o.; helyesbítések: HL 2014. L 246., 59. o.; HL 2022. L 114., 214. o.; HL 2022. L 210., 20. o.) 5n. cikkének (2) bekezdése értelmében vett „jogi tanácsadási szolgáltatások” fogalmi körébe tartozó tevékenységek egyértelműen különböznek azoktól, amelyeket a hatóságok vagy bármely más, az állam által e hatóságok ellenőrzése mellett közfeladat ellátásával megbízott, és e célból az állampolgárok tekintetében bizonyos kötelező jogkörökkel felruházott szervezet végezhet. Az említett hatóságoknak ugyanis nem az a feladatuk, hogy olyan szolgáltatásokat nyújtsanak, amelyek arra irányulnak, hogy valamely személy egyéni érdekeinek előmozdítása vagy védelme érdekében e személynek jogkérdésekkel kapcsolatos véleményeket adjanak (2024. szeptember 5-i Jemerak ítélet, C-109/23, EU:C:2024:681, 41. pont).

46 Másrészt, amint az az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, az előterjesztett kérdések olyan helyzetre vonatkoznak, amelyben az ilyen eljárási illetéket és átalány-hozzájárulást a nemzeti jog nem amiatt írja elő, hogy az érintett személy, szervezet vagy szerv ügyvédi szolgáltatásokat vett igénybe, hanem amiatt, hogy e személy, szervezet vagy szerv keresetet indított az érintett bíróság előtt. Ebből tehát azt a következtetést kell levonni, hogy ilyen helyzetben ez az illeték és hozzájárulás a felperesre terhelhető, függetlenül attól, hogy őt ügyvéd vagy más, képviseletre jogosult jogi szakember képviseli-e.

47 Ezzel szemben megjegyzendő, hogy a 269/2014 rendelet 4. cikke (1) bekezdésének a) pontja kifejezetten tartalmazza a személyek, szervezetek és szervek – akiknek, illetve amelyeknek a pénzeszközeit befagyasztották – „alapvető kiadásainak” fedezéséhez szükséges pénzeszközök és gazdasági erőforrások felszabadításának vagy rendelkezésre bocsátásának példájaként az „adók” megfizetése érdekében történő felszabadítást, illetve rendelkezésre bocsátást.

48 E tekintetben egyrészt meg kell állapítani, hogy az e rendelkezésben szereplő, az „adók” megfizetésére mint az e személyek, szervezetek vagy szervek „alapvető kiadásainak fedezéséhez szükséges” kiadásra való utalást – egyéb pontosítás hiányában – úgy kell értelmezni, hogy az az általuk teljesítendő, a közkiadások finanszírozásához való bármely kötelező hozzájárulás megfizetésére vonatkozik.

49 Másrészt, a 269/2014 rendelet 4. cikke (1) bekezdésének a) pontjában szereplő „alapvető kiadásainak fedezéséhez szükségesek” kifejezést illetően meg kell jegyezni, hogy – amint az a rendelet (6) preambulumbekezdéséből kitűnik – azt úgy kell értelmezni, hogy az többek között az említett személyek, szervezetek vagy szervek alapvető jogai, köztük a Charta 47. cikke által védett, a hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz való jog tiszteletben tartásának biztosításához elengedhetetlen kiadásokra vonatkozik.

50 Következésképpen az előterjesztett kérdésekben említettekhez hasonló eljárási illetéket és átalány-hozzájárulást, amelyeket az ilyen személynek, szervezetnek vagy szervnek kell megfizetnie ahhoz, hogy megsemmisítés iránti keresetet nyújtson be a 269/2014 rendeletet végrehajtó, a pénzeszközeinek felszabadítására irányuló kérelmét elutasító határozattal szemben, az e rendelet 4. cikke (1) bekezdésének a) pontja értelmében vett „adónak” kell tekinteni, amelynek megfizetése az e rendelkezés értelmében vett „alapvető kiadások” fedezéséhez szükséges.

51 Ezt az értelmezést nem teszi kérdésessé az, hogy a Charta 47. cikke harmadik bekezdésének megfelelően azoknak, akik nem rendelkeznek elégséges pénzeszközökkel, költségmentességet kell biztosítani, amennyiben az igazságszolgáltatás hatékony igénybevételéhez erre szükség van.

52 Amikor ugyanis a 269/2014 rendelet I. mellékletét képező jegyzékben említett személynek, szervezetnek vagy szervnek, vagy a vele összefüggésbe hozható személynek vagy szervezetnek keresetet kell benyújtania, amelynek az eljáró bíróság nyilvántartásában való fenntartása kötelező hozzájárulás megfizetésétől függ, a pénzeszközei befagyasztása következtében nem tekinthető rászorulónak, hanem éppen ellenkezőleg, kérnie kell a pénzeszközei egy részének e célból történő felszabadítását, amennyiben az e rendelet 4. cikke (1) bekezdésének a) pontjában előírt valamennyi feltétel teljesül. Magával e rendelkezéssel tehát ellentétes az, ha a hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóság azzal az indokkal tagadja meg a pénzeszközök felszabadításának engedélyezését, hogy az ilyen személy költségmentességet kérhetne (lásd analógia útján: 2014. június 12-i Peftiev ítélet, C-314/13, EU:C:2014:1645, 31. pont).

53 Az említett rendelet 4. cikke (1) bekezdése d) pontjának értelmezése nem tűnik szükségesnek, amennyiben a jelen ítélet 50. pontjában megállapításra került, hogy az eljárási illeték és az átalány-hozzájárulás megfizetése ugyanezen rendelet 4. cikke (1) bekezdése a) pontjának hatálya alá tartozhat.

54 A fenti megfontolások összességére tekintettel az előterjesztett kérdésekre azt a választ kell adni, hogy a 269/2014 rendelet 4. cikke (1) bekezdésének a) pontját a Charta 47. cikkével összefüggésben úgy kell értelmezni, hogy az magában foglalja egyes befagyasztott pénzeszközöknek vagy gazdasági erőforrásoknak az e rendeletet végrehajtó nemzeti intézkedéssel szembeni kereset benyújtásakor a nemzeti jog szerint fizetendő eljárási illeték és átalány-hozzájárulás megfizetése céljából történő felszabadítását vagy rendelkezésre bocsátását.

A költségekről

55 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (tizedik tanács) a következőképpen határozott:

A 2022. október 20-i (EU) 2022/1985 tanácsi végrehajtási rendelettel módosított, az Ukrajna területi integritását, szuverenitását és függetlenségét aláásó vagy fenyegető intézkedések miatti korlátozó intézkedésekről szóló, 2014. március 17-i 269/2014/EU tanácsi rendelet 4. cikke (1) bekezdésének a) pontját az Európai Unió Alapjogi Chartája 47. cikkével összefüggésben

a következőképpen kell értelmezni:

az magában foglalja egyes befagyasztott pénzeszközöknek vagy gazdasági erőforrásoknak az e rendeletet végrehajtó nemzeti intézkedéssel szembeni kereset benyújtásakor a nemzeti jog szerint fizetendő eljárási illeték és átalány-hozzájárulás megfizetése céljából történő felszabadítását vagy rendelkezésre bocsátását.

Aláírások